

Obchodné spoločnosti obce podľa judikatúry súdov

Každá obchodná spoločnosť obce je samostatnou právnickou osobou, oddelenou od obce, ktorá je rovnako právnickou osobou v zmysle platnej právnej úpravy. Spomínaná samostatnosť a oddelenosť obidvoch právnických osôb – obchodnej spoločnosti a obce reálne existuje aj keď je obec jediným zakladateľom obchodnej spoločnosti.

1. Právna úprava v Obchodnom zákonníku

Podľa § 105 ods. 2 Obchodného zákonníka (zák. č. 513/1991 Zb. - Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov) spoločnosť s ručením obmedzeným môže založiť aj jedna osoba.

Spoločníci **vykonávajú** svoje práva týkajúce sa **riadenia spoločnosti a k o n t r o l y jej činnosti** na valnom zhromaždení **v rozsahu a spôsobom uvedeným v spoločenskej zmluve**, prípadne v stanovách (§ 122 ods. 1 Obchodného zákonníka). Spoločníci majú najmä právo požadovať od konateľov informácie o záležitostiach spoločnosti a nahliadať do dokladov spoločnosti (§ 122 ods. 2 Obchodného zákonníka).

V spoločnosti s ručením obmedzeným sú povinne zriaďovanými orgánmi valné zhromaždenie a konatelia, fakultatívnym orgánom je dozorná rada, prípadne ďalšie orgány podľa spoločenskej zmluvy (v danom prípade s poukazom na § 57 ods. 3 Obchodného zákonníka ide o zakladateľskú listinu).

Podľa § 125 ods. 1 Obchodného zákonníka **valné zhromaždenie spoločníkov** je najvyšším orgánom spoločnosti, ktorého **pôsobnosť je v tomto ustanovení vymedzená k o g e n t n e** a túto pôsobnosť **n e m ô ť e d e l e g o v a ť** na iný orgán.

Do jeho pôsobnosti patrí:

- a) schválenie konaní urobených osobami konajúcimi v mene spoločnosti pred jej vznikom,
- b) schvaľovanie riadnej individuálnej účtovnej závierky a mimoriadnej individuálnej účtovnej závierky a rozhodnutie o rozdelení zisku alebo úhrade strát,
- c) schvaľovanie stanov a ich zmien, ak zákon neustanovuje inak,
- d) rozhodovanie o zmene spoločenskej zmluvy (§ 141), ak je zákonom alebo spoločenskou zmluvou zverené do pôsobnosti valného zhromaždenia,
- e) rozhodovanie o zvýšení alebo znížení základného imania a rozhodovanie o nepeňažnom vklade,
- f) vymenovanie, odvolanie a odmeňovanie konateľov,
- g) vymenovanie, odvolanie a odmeňovanie členov dozornej rady,
- h) vylúčenie spoločníka podľa § 113 a 121 a rozhodovanie o podaní návrhu podľa § 149,
- i) rozhodovanie o zrušení spoločnosti alebo o zmene právnej formy, ak to spoločenská zmluva pripúšťa,
- j) rozhodovanie o schválení zmluvy o predaji podniku alebo zmluvy o predaji časti podniku,
- k) ďalšie otázky, ktoré do pôsobnosti valného zhromaždenia zveruje zákon, spoločenská zmluva alebo stanovy spoločnosti.

Podľa § 133 ods. 1 Obchodného zákonníka štatutárnym orgánom spoločnosti je jeden alebo viac konateľov.

Podľa § 137 Obchodného zákonníka platí, že **dozorná rada sa zriaďuje, ak tak určuje spoločenská zmluva**, pričom jej pôsobnosť vymedzuje § 138 Obchodného zákonníka, prípadne rozširuje ešte spoločenská zmluva (zakladateľská listina).

Podľa § 138 Obchodného zákonníka :

„(1) *Dozorná rada:*

- a) dohliada na činnosť konateľov,
- b) nahliada do obchodných a účtovných kníh a iných dokladov a kontroluje tam obsiahnuté údaje,
- c) preskúmava účtovné závierky, ktoré je spoločnosť povinná vyhotovovať podľa osobitného predpisu a návrh na rozdelenie zisku alebo úhradu strát a predkladá svoje vyjadrenie valnému zhromaždeniu,
- d) podáva správy valnému zhromaždeniu v lehote určenej spoločenskou zmluvou, inak raz ročne.

(2) Členovia dozornej rady majú právo požadovať od konateľov informácie a vysvetlenia o všetkých záležitostiach spoločnosti a nahliadať do všetkých obchodných a účtovných kníh a iných dokladov spoločnosti.“

Podľa § 139 Obchodného zákonníka členov dozornej rady volí valné zhromaždenie. Členom dozornej rady nemôže byť konateľ spoločnosti. Dozorná rada musí mať aspoň troch členov. Na členov dozornej rady sa vzťahuje zákaz konkurencie (§ 136) a ustanovenia § 135a sa použijú primerane.

2. Právna úprava v zák. SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

Podľa ustanovenia § 11 ods. 4 písm. l) zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení **obecnému zastupiteľstvu je vyhradené** zriaďovať, zrušovať a kontrolovať rozpočtové a príspevkové organizácie obce a na návrh starostu vymenúvať a odvolávať ich vedúcich (riaditeľov), **zakladať a zrušovať obchodné spoločnosti** a iné právnické osoby a schvaľovať zástupcov obce do ich štatutárnych a kontrolných orgánov, ako aj schvaľovať majetkovú účasť obce v právnickej osobe.

Podľa ustanovenia § 25 ods. 4 písm. c) zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení **každý z poslancov** mestského zastupiteľstva je **oprávnený požadovať** od riaditeľov obecných podnikov a vedúcich ostatných právnických osôb vysvetlenia vo veciach týkajúcich sa ich činnosti.

Vychádzajúc z tohto ustanovenia, je potrebné konštatovať, že každý poslanec je oprávnený požadovať vysvetlenia, viažuce sa na ten - ktorý podnikateľský subjekt obce. Toto však **n e m o ž n o s t o t o ž ň o v a ť** s právom kontroly hospodárenia, príp. kontrolou činnosti obchodnej spoločnosti.

Právo kontroly voči obchodnej spoločnosti s majetkovou účasťou obce má hlavný kontrolór obce. Podľa § 18d ods. 2 písm. c) zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra obce podliehajú aj právnické osoby v ktorých má obec majetkovú účasť, a iné osoby, ktoré nakladajú s majetkom obce alebo ktorým bol majetok obce prenechaný na užívanie, a to v rozsahu dotýkajúcom sa tohto majetku.

3. Vnútorne predpisy obchodnej spoločnosti

Úprava vzájomných vzťahov medzi zakladateľom a obchodnou spoločnosťou **by sa** v každom prípade **mala riešiť p o d r o b n ý m s p r a c o v a n í m v o v n ú t o r n ý c h p r e d p i s o c h** obchodnej spoločnosti a to najmä z toho dôvodu, že platná právna úprava je veľmi strohá.

V prípade, že jediným zakladateľom a spoločníkom spoločnosti s ručením obmedzeným je územnosprávna jednotka je doslova **n e v y h n u t n o s ť o u v y u ž í ť d i s p o z i t í v n o s ť d a n ú v § 122 o d s. 1 O b c h o d n é h o z á k o n n í k a, p o d ľ a k t o r é h o r o z s a h a**

spôsob výkonu práv, týkajúcich sa riadenia spoločnosti a kontroly jej činnosti upraví zakladateľská listina, prípadne stanovy.

Táto nevyhnutnosť podrobnej a konkrétnej úpravy výkonu označených práv v zakladateľskej listine, prípadne v stanovách, **v y p l ý v a z postavenia a charakteru orgánov obce** v zmysle zákona o obecnom zriadení, ktoré musia plniť úlohy ako spoločníka, tak aj valného zhromaždenia súčasne.

Vychádzajúc z platnej právnej úpravy možno k o n š t a t o v a ť, že:

- poslanci obecného zastupiteľstva majú univerzálne a neobmedziteľné právo na p o d a n i e v y s v e t l e n í ohľadom činnosti obchodnej spoločnosti,
- obecnému zastupiteľstvu je vyhradené zriaďovať, zrušovať a kontrolovať rozpočtové a príspevkové organizácie obce a na návrh starostu vymenúvať a odvolávať ich vedúcich (riaditeľov), **zakladať a zrušovať obchodné spoločnosti** a iné právnické osoby a schvaľovať zástupcov obce do ich štatutárnych a kontrolných orgánov, ako aj schvaľovať majetkovú účasť obce v právnickej osobe.
- obchodnú spoločnosť riadia a kontrolujú j e j o r g á n y - valné zhromaždenie a konateľ, dozorná rada – len ak tak určujú stanovy
- **hlavný kontrolór mesta j e o p r á v n e n ý vykonávať kontrolu obchodnej spoločnosti** v rozsahu dotýkajúcom sa majetku obce - § 18d ods. 2 písm. c) zák. SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
- pokiaľ ide o zámer zriadiť **komisie obecného zastupiteľstva**, ktoré by vykonávali presne nešpecifikované kontrolné oprávnenia voči obchodnej spoločnosti obce je potrebné vychádzať z právnej úpravy postavenia komisií v zákone o obecnom zriadení.

Podľa § 15 ods. 1 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení obecné zastupiteľstvo môže zriaďovať komisie ako svoje stále alebo dočasné poradné, iniciatívne a kontrolné orgány. Komisie sú zložené z poslancov a z ďalších osôb zvolených obecným zastupiteľstvom. Zloženie a úlohy komisií vymedzuje obecné zastupiteľstvo. **Z citovanej právnej úpravy vyplýva, že komisie sú orgánmi obecného zastupiteľstva, t. j. môžu byť zriaďované len v rámci pôsobnosti obecného zastupiteľstva.**

Valné zhromaždenie predstavuje podľa svojho významového výkladu slovného spojenia zhromaždenie všetkých spoločníkov. Ak má spoločnosť jediného spoločníka, vykonáva tento spoločník pôsobnosť valného zhromaždenia podľa § 132 ods. 1 Obchodného zákonníka. **Ak jediným spoločníkom je právnická osoba, pôsobnosť valného zhromaždenia vykonáva štatutárny orgán tejto právnickej osoby, pretože v mene právnickej osoby konajú iba štatutárne orgány, resp. nimi splnomocnené osoby (§13 ods. 1 Obchodného zákonníka).**

V prípade obce, ktorá založila ako jediný spoločník spoločnosť s ručením obmedzeným, v y k o n á v a p ô s o b n o s ť valného zhromaždenia starosta obce. Uvedený záver vyplynul aj z rozhodovacej činnosti súdov (napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5Obo 13/2008).

Z rozhodnutí súdov (obchodné spoločnosti obce):

Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5Obo/13/2008:

Z uvedeného ustanovenia nie je možné dôvodiť, že do kompetencií obecného (mestského) zastupiteľstva patrí aj oprávnenie rozhodnúť o zmene pôsobnosti valného zhromaždenia obchodnej spoločnosti.

Valné zhromaždenie spoločníkov je najvyšším orgánom spoločnosti. Právomoci valného zhromaždenia sú taxatívne vymenované v ust. § 125 ods. 1 Obchodného zákonníka. Jedná sa o kogentné ustanovenie, a ani spoločenská zmluva alebo stanovy nemôžu tieto právomoci obmedziť. O odvolaní a vymenovaní konateľov spoločnosti rozhoduje valné zhromaždenie (§ 125 ods. 1 písm. f/ Obchodného zákonníka). **Ak má spoločnosť jediného spoločníka, vykonáva tento spoločník pôsobnosť valného zhromaždenia** (§ 132 ods. 1 Obchodného zákonníka) a všetky rozhodnutia musia mať písomnú formu.

Rozhodnutie jediného spoločníka (právnická osoba), vykonávajúceho pôsobnosť valného zhromaždenia, vykonáva spoločníkov štatutárny orgán. Menom právnickej osoby konajú iba štatutárne orgány, resp. nimi splnomocnené osoby (§ 13 Obchodného zákonníka). Odporca je jednoosobovou spoločnosťou a jej jediným spoločníkom a zakladateľom je mesto ..... Jeho najvyšším výkonným orgánom je primátor mesta. Na jeho postavenie sa vzťahujú ustanovenia o starostovi (§ 24 ods. 2 o obecnom zriadení.). V zmysle § 13 ods. 5 zákona o obecnom zriadení v znení účinnom ku dňu 13. 02. 2002, starosta – primátor je štatutárnym orgánom v majetkovoprávnych vzťahoch obce - mesta a jeho právomoci sú špecifikované v ust. § 13 tohto zákona.

Uznesenie Krajského súdu v P., sp. zn. 2S/3/2014:

„Podľa § 11 ods. 4 písm. l) Zákona o obecnom zriadení obecné zastupiteľstvo rozhoduje o základných otázkach života obce, najmä mu je vyhradené zriaďovať, zrušovať a kontrolovať rozpočtové a príspevkové organizácie obce a na návrh starostu vymenúvať a odvolávať ich vedúcich (riaditeľov), zakladať a zrušovať obchodné spoločnosti a iné právnické osoby a schvaľovať zástupcov obce do ich štatutárnych a kontrolných orgánov, ako i schvaľovať majetkovú účasť obce v právnickej osobe.

Podľa § 24 ods. 2 prvá a druhá veta Zákona o obecnom zriadení predstaviteľom mesta a jeho najvyšším výkonným orgánom je primátor mesta. Na jeho postavenie sa vzťahujú ustanovenia tohto zákona o starostovi.

Podľa § 13 ods. 1 prvá veta Zákona o obecnom zriadení predstaviteľom a najvyšším orgánom obce je starosta.

Podľa § 13 ods. 4 starosta

- a) zvoláva a vedie zasadnutia obecného zastupiteľstva a obecnej rady, ak tento zákon neustanovuje inak, a podpisuje ich uznesenia,
- b) vykonáva obecnú správu,
- c) zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám,

d) vydáva pracovný poriadok, organizačný poriadok obecného úradu a poriadok odmeňovania zamestnancov obce; informuje obecné zastupiteľstvo o vydaní a zmenách

organizačného poriadku obecného úradu,

e) rozhoduje vo všetkých veciach správy obce, ktoré nie sú zákonom alebo štatútom obce vyhradené obecnému zastupiteľstvu.

Podľa § 56 ods. 1 Obchodného zákonníka obchodná spoločnosť (ďalej len "spoločnosť") je právnickou osobou založenou za účelom podnikania. Spoločnosťami sú verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným, akciová spoločnosť. Spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť môžu byť založené aj za iným účelom, pokiaľ to osobitný zákon nezakazuje.

Podľa § 154 ods. 1 Obchodného zákonníka akciovou spoločnosťou je spoločnosť, ktorej základné imanie je rozvrhnuté na určitý počet akcií s určitou menovitou hodnotou. Spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom. Akcionár neručí za záväzky spoločnosti.

Podľa § 180 ods. 1 Obchodného zákonníka akcionár je oprávnený zúčastniť sa na valnom zhromaždení, hlasovať na ňom, požadovať na ňom informácie a vysvetlenia týkajúce sa záležitostí spoločnosti alebo záležitostí osôb ovládaných spoločnosťou, ktoré súvisia s predmetom rokovania valného zhromaždenia, a uplatňovať na ňom návrhy. Počet hlasov akcionára sa určuje pomerom menovitej hodnoty jeho akcií k výške základného imania. Spôsob hlasovania určujú stanovy. Stanovy alebo osobitný zákon môžu obmedziť výkon hlasovacieho práva určením najvyššieho počtu hlasov jedného akcionára alebo odstupňovaním počtu hlasov v závislosti od určitých menovitých hodnôt akcií; obmedzenie výkonu hlasovacieho práva v stanovách sa musí vzťahovať v rovnakom rozsahu na všetkých akcionárov.

Podľa § 184 ods. 1 Obchodného zákonníka najvyšším orgánom spoločnosti je valné zhromaždenie. Akcionár sa zúčastňuje na valnom zhromaždení osobne alebo v zastúpení na základe písomného splnomocnenia (ďalej len "prítomný akcionár"). Ak akcionár udelí splnomocnenie na výkon hlasovacích práv spojených s tými istými akciami na jednom valnom zhromaždení viacerým splnomocnencom, spoločnosť umožní hlasovanie tomu splnomocnencovi, ktorý sa na valnom zhromaždení zapísal do listiny prítomných skôr. Splnomocnencom akcionára nemôže byť člen dozornej rady spoločnosti, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia valné zhromaždenie sa koná najmenej raz za rok v lehote určenej stanovami a zvoláva ho predstavenstvo, ak zákon neustanovuje inak, a to spôsobom a v lehotách určených stanovami. Ak zákon ustanovuje povinnosť zvolať valné zhromaždenie a predstavenstvo sa na jeho zvolaní bez zbytočného odkladu neuznieslo alebo dlhší čas nie je schopné uznášať sa, valné zhromaždenie je oprávnený zvolať ktorýkoľvek člen predstavenstva.

Podľa § 194 ods. 1 Obchodného zákonníka členov predstavenstva volí a odvoláva valné zhromaždenie z akcionárov alebo iných osôb na dobu určenú v stanovách, ktorá nesmie presiahnuť päť rokov. Stanovy môžu určiť, že členov predstavenstva volí a odvoláva dozorná rada spôsobom v nich uvedeným.

Podľa § 197 ods. 1 Obchodného zákonníka dozorná rada dohliada na výkon pôsobnosti predstavenstva a uskutočňovanie podnikateľskej činnosti spoločnosti.

Podľa § 199 ods. 1 Obchodného zákonníka dozorná rada zvoláva valné zhromaždenie, ak to vyžadujú záujmy spoločnosti, a na valnom zhromaždení navrhuje potrebné opatrenia. Pre spôsob zvolávania valného zhromaždenia platia primerane ustanovenia § 184.

Podľa § 200 ods. I Obchodného zákonníka dozorná rada musí mať najmenej troch členov. Dve tretiny členov dozornej rady volí a odvoláva valné zhromaždenie a jednu tretinu zamestnanci spoločnosti...

Z uvedeného vyplýva, že zákon výslovne zveruje voľbu členov predstavenstva, resp. členov dozornej rady valnému zhromaždeniu, resp. zamestnancom spoločnosti, nie však mestskému zastupiteľstvu, a to ani v prípade, že ide o obchodnú spoločnosť, kde jediným akcionárom alebo spoločníkom je mesto.

Rozsudok Krajského súdu N., sp. zn. 26S/4/2006:

"... vzťahy v obchodnej spoločnosti bez ohľadu na jej formu, môžu byť upravené len v Obchodnom zákonníku a v rámci v ňom uvedených splnomocňovacích ustanovení aj spoločenskou zmluvou, resp. stanovami alebo zakladateľskou listinou (napr. § 110, § 173 Obchodného zákonníka a pod.).

Zákon teda nepripúšťa, aby napr. mestské zastupiteľstvo upravovalo vzťahy v spoločnostiach, a to ani v tých, v ktorých je mesto akcionárom, spoločníkom, či zakladateľom, resp., aby upravovalo, akým spôsobom sa zvolávajú valné zhromaždenia, čo bude ich obsahom a ako má zástupca mesta na ich zasadnutí postupovať.

Ako už bolo uvedené, tieto vzťahy sú upravené len Obchodným zákonníkom a spoločenskou zmluvou, stanovami a podobne."